

AKTUELNO

Ruski "prvi bezbednjak" u Srbiji: Lekcija, saniranje štete ili jačanje pozicije?

27 oktobar, 2016 Aleksandra Nenadović

Prema ranijim najavama srpski vlasti, Beograd je krajem ovog meseca trebalo da poseti ruski premijer Dmitrij Medvedev, da bi potom bilo rečeno kako će Srbiju ipak posetiti ministar spoljnih poslova Sergej Lavrov. Na kraju je u Beograd u sredu uveče stigao sekretar ruskog Saveta bebednosti Nikolaj Patrušev i to usred afere koja je, sva je prilika, povezana i sa nedavno održanim izborima u Crnoj Gori i hapšenjima osumnjičenih za pokušaj izazivanja nemira u ovoj bivšoj jugoslovenskoj republici.

Analitičari nisu saglasni da li je Patrušev došao da održi lekciju zvaničnom Beogradu zbog, kako jejavio dnevnik Danas, hapšenja i proterivanja ruskih agenata, te zbog pomaganja Milu Đukanoviću da očuva vlast i učvrsti crnogorske evro-atlantske integracije, ili da kontroliše štetu zbog mešanja Moskve u ono što je na teritoriji Srbije pripremano za 16. oktobar i izbore u Crnoj Gori.

U izdanju od četvrtka, dnevnik Danas je tako, pozivajući se na izvore u krugovim bliskim vrhu srpskih vlasti, javio kako je nekoliko ruskih državljana proterano iz Srbije zbog učešća u pripremama akcija u Crnoj Gori, te da nije poznato li je zbog tog poteza srpskih vlasti sekretara Patrušev posetio Beograd.

"Spekulacije da je juče u Beogradu boravio Patrušev kako bi odveo proterane ni na koji način nismo uspeli da proverimo, kao ni da li njegov dolazak spada u kontramere Moskve", navodi Danas od četvrtka.

Sa druge strane, Večernje Novosti su u sredu pisale o tome kako su zbivanja oko crnogorskih izbora i navodne akcije u Crnoj Gori bili umešani pripadnici nacionalističkih grupa koji su se ranije borili na strani proruskih separatista u istočnoj Ukrajini.

Premijer Srbije Aleksandar Vučić je, u ponedeljak uveče, posle sastanka Biroa za koordinaciju službi bezbednosti, rekao da je u Srbiji povećano dejstvo i broj pripadnika stranih obaveštajnih službi, i sa istoka, i sa zapada, da je privедено nekoliko lica koja su pratila kretanje crnogorskog premijera Mila Đukanovića i da su na teritoriji Srbije pripremane nelegalne aktivnosti u Crnoj Gori.

Đukanović je dan kasnije rekao kako je deo istrage koji je vođen u Srbiji potvrđio da je postojala snažna involviranost inostranog faktora tokom izbornog procesa, a tokom predizborne kampanje je upadljivo potencirao rusko mešanje, pa je na završnom mitingu birače zapitao i da li žele da žive u stabilnoj zemlji ili ruskoj koloniji.

Podgorički provladini mediji objavili su detalje istrage protiv 16 srpskih državljana, koje Specijalno državno tužilaštvo CG tereti za pokušaj napada na građane, institucije i premijera Crne Gore, prema kojoj su osumnjičeni navodno koristili kriptovane mobilne telefone, od kojih je jedan bio lociran u Rusiji.

Bilo kako bilo, eksperti smatraju da Patrušev u Beograd nije došao kako bi razgovarao o potpisivanju neobavezujućeg memoranduma o razumevanju i stvarima koje rešavaju zvaničnici nižeg ranga, već da je tema posete bila Crna Gora.

Analitičari se takođe slažu da Rusija pokušava da u regionu pojača uticaj i osnaži svoje pozicije, a da je Srbija zbog svoje okrenutosti ka Moskvi pogodna baza za ovakve akcije.

"Sam termin u kojem dolazi do posete Patruševa i teme koje su se našle na dnevnom redu, svakako pokazuju da zvanična Rusija ima već unapred pripremljen plan i razlog zašto nas posećuje, no koliko sve to ima veze sa nedavnim događajima u Crnoj Gori, još uvek je teško reći. Rusija već duže vreme nastoji da povrati svoj uticaj i ugled na Balkanu, a pored Srbije i Crne Gore, na svojevrsnoj agendi Moskve su još i Bosna i Hercegovina i Hrvatska. Otuda ne bi trebalo da začudi još veće i obimnije angažovanje Rusije na ovim prostorima u narednom periodu," objašnjava Vlade Radulović, direktor Atlantskog saveta Srbije.

Sa druge strane, Darko Trifunović, iz International Strategic Studies Association smatra da je cilj posete sekretara Patruševa kontrola štete. "Patrušev je došao u Beograd da amortizuje krizu. Oni su svesni koliko su zabrljali i kako su otkriveni. Vučić je u zadnjem momentu reagovao kada je shvatio šta su Crnogorci uradili kada su kompletno dokumentovali predmet i odneli ga u Beč u sedište OEBS-a."

"Svi ovi događaji govore da, na teritoriji Srbije, Rusija ima široku razgranatu obaveštajnu operaciju sa ciljem regrutovanja srpskih građana kako bi na ovim prostorima izazvala destabilizaciju. Premijer Srbije nije znao da na teritoriji Srbije postoje oružane grupe dok se nisu desili događaji u Crnoj Gori, da postoje ljudi i organizacije koji prate premijera druge države sa ciljem da ga likvidiraju i svrgnu s vlasti legitimno izabrane predstavnike u toj državi," kaže Trifunović.

Martin Brusis, politički analitičar iz Nemačke, kaže da Rusija svakako pokušava da destabilizuje situaciju na Balkanu i da omete desetogodišnje nastojanje Crne Gore da postane članica NATO. Zbog nedavnih hapšenja u Srbiji sumnja se da je cela operacija vođena baš iz ove zemlje, ako je suditi po izjavama zvaničnika.

"Trenutno rusko rukovodstvo je jasno zainteresovano da putem svog uticaja, hibridnih metoda dezinformacija i tajnim akcijama spreči dalje širenje NATO i potkopa evropezaciju Zapadnog Balkana," rekao je Brusis za Glas Amerike.

Eksperti takođe kažu da je sada posebno ozbiljno pitanje koliko je Srbija sposobna da nastavi balansiranje između evropskih integracija i veza sa Rusijom. Iako je Evropska unija najveći trgovinski partner, investitor i donator, Rusija kontroliše srpski energetski sektor, te desni deo političkog spektra. U prilog ovome govore i donekle disonantne izjave i postupci premijera Vučića sa jedne, a predsednika Tomislava Nikolića i suvladajućih socijalista sa druge strane.

"Naravno da Srbija kao suverena zemlja može sama da odlučuje o tome sa kime će razvijati i unapređivati saradnju ali u ovom trenutku ni političke elite ni srpsko društvo u celini, nemaju snagu da kažu 'ne' Putinovoj Rusiji. Sa druge strane, dosledno odbijanje uvođenja sankcija Ruskoj Federaciji, ali i podrška Rusije Srbiji u UN, dovoljan su dokaz veoma dobrih i razvijenih odnosa između Beograda i Moskve," kaže Radulović iz Atlantskog saveta.
